

Farabi
060050

01 Haziran 2022

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

CHAPTER 7

How Do We Learn? Al-Fārābī's Epistemology of Teaching

Nadja Germann

T1: Then [Plato] investigated what this other thing [providing ultimate perfection] must be. It became evident to him that this other thing, whose attainment is the attainment of happiness, is a certain knowledge ... [This] knowledge is the final perfection of man and the highest perfection he can possess.¹

Al-Fārābī's (d. 950) predilection for teaching is well known. Introductions to his thought in general or analyses of his pedagogical principles in particular almost always mention al-Fārābī's epithet "the second teacher," given to him by his contemporaries.² The reason for this unparalleled concern with teaching is, at least partially, also well known. It is grounded in al-Fārābī's conviction, as indicated in the quotation above from the *Falsafat Aflāṭun*, that humanity's final goal is "happiness," whose achievement presupposes the acquisition of "a certain knowledge," a knowledge that is considered "the final perfection of man."³

1 Al-Fārābī, *Falsafat Aflāṭun* I, 2–3, 53–54. In what follows I will refer to the text passages quoted in the main text as T1, T2, etc.

2 The most up-to-date introductions to al-Fārābī's thought and oeuvre in general are Janos, al-Fārābī, and Rudolph, Abū Naṣr al-Fārābī. See still with benefit Black et al., Fārābī.

3 See similarly, for instance, al-Fārābī, *Madīna fāḍila* xvi, 2:261–263 (terminology slightly adjusted): "The people of the excellent city have things in common which they all perform and comprehend, and other things which each class knows and does on its own. Each of these people reaches the state of happiness by precisely these two things ... The same is true of the actions by which happiness is attained: the more they increase and are repeated ..., the stronger and more excellent and more perfect becomes the soul ..., until it arrives at that stage of perfection in which it can dispense with matter so that it becomes independent of it." Note that in addition to knowledge, al-Fārābī believes that human beings must perform certain actions in order to attain happiness; these actions fall under moral virtues, on the one hand, and the practical arts needed for society to survive, on the other. However, since both kinds of practical activities are, in their own way, each subservient to the perfection of humanity's rational faculty, and since happiness as such depends exclusively on the latter one (because "the theoretical intellect ... is the substance of man," explains al-Fārābī in his

İSLAM MEDENİYETİNDE BİLİM ÖNCÜLERİ

- FELSEFE -

PROJE EDITÖRÜ: MEHMET AZİMLİ

01 Haziran 2022

Kitap Editörü: Fatih Toktaş

FÂRÂBÎ (950) (060050)

İLİMYURDU YAYINCILIK: 183

İnceleme-Araştırma
İslam Medeniyetinde Bilim Öncüleri Serisi - 3

ISBN: 978-605-2339-48-0

Kitabın Adı

İSLAM MEDENİYETİNDE BİLİM ÖNCÜLERİ / FELSEFE

Proje Editörü

Mehmet Azimli

Kitap Editörü

Fatih Toktaş

Haziran 2021

İç Düzen

İlimyurdu Yayıncılık

Kapak Tasarımı

Yunus Karaaslan

Baskı-Cilt

Enes Basın Yayın ve Matbaacılık Ltd. Şti.
Lİtros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/210 Topkapı/İstanbul
Tel: 0212 501 47 63 Sertifika No: 45822

ilimyurdu

yayın ve eğitim bilimleri Ltd. Şti.

Molla Gürani Mh. Akkoyunlu Sk. No: 36 Fındıkzade- Fatih / İSTANBUL

Tel.: 0212 533 05 35 Faks: 0212 631 53 69

www.ilimyurdu.com info@ilimyurdu.com

Sertifika No: 45032

Bu eserin tüm yayın hakları İlimyurdu Yayıncılık ve Eğitim Hiz. Ltd. Şti.'ne aittir.
Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın bir kısmı veya tamamı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Ali Tekin^(*)

*"İslam Dünyasında Burhan Teorisine Dayalı
Felsefi Sistem Kuran İlk Filozof"*

Hayatı

Fârâbî'nin hayatı hakkında detaylı olmasa da birtakım bilgilere sahibiz. Aristotelesçi mantığı İslam dünyasında ilk defa inşa eden ve burhan teorisi temelinde gerçek bir felsefi sistemi ilk kuran filozof olmasından dolayıdır ki Fârâbî'ye ("İlk Öğretmen" Aristoteles olmak üzere) "İkinci Öğretmen" anlamında muallim-i sârif denilmiştir. Türk olduğu söylenen Fârâbî, asker bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş, çocukluğu ve gençliğinde iyi eğitim almış ve meslek olarak kadılık yapmıştır. Sonraki seyahatleri, çalışmaları ve yaşam tarzı, onun gençlik döneminde felsefe ve bilime yönelik tutkusunun ne derecede olduğunun göstergesi olsa gerektir. Fârâbî, bu amaçla Taşkent, Buhara ve Merv gibi önemli kentlerde bulunmuş, sonrasında dönemin felsefe çalışmalarına ev sahipliği yapan Bağdat'a gitmiş ve uzun bir süre burada yaşamıştır. Filozof Bağdat'tan sonra Şam, Halep ve Mısır'a seyahatlerde bulunmuş, yaşamının belirli dönemlerini bu coğrafyalarda, özellikle de Şam'da geçirmiş ve Şam'da vefat etmiştir. Kabri Şam'ın merkezindeki Bâb-ı Sagîr Kabristanlığı'nda bulunmaktadır.

Çalışmaları ve Düşünceleri

Klasik dönem felsefe ve bilim tarihi kitaplarında Fârâbî'nin eserlerine ilişkin temelde benzer olsa da birbirinden bazı farklılıklar gösteren anlatılar söz konusu olabilmektedir. Fârâbî'nin bu kaynaklarda adı geçen eserle-

* Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, alitekin@trabzon.edu.tr

mana
YAYINLARI

2021

Al-Fārābī and His Concept of Epistemological Hierarchy

Mariana Malinova

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Al-Fārābī (259–339/870–950), known as the “Second Teacher” (Aristotle being the First), dedicated his life to the essence of knowledge and to the methods for obtaining knowledge. The present text aims to demonstrate that al-Fārābī’s concepts of knowledge and the epistemological process become the unifying elements of all major themes in his works and that the concept of epistemological hierarchy plays a key role in his understanding of the virtuous city and the Philosopher-prophet as its perfect ruler.

Throughout his works, al-Fārābī poses two fundamental questions: How is it possible to gain knowledge, and how can knowledge of an immaterial and transcendent being be attained? The historical and conceptual context that frames al-Fārābī’s writings renders the answers to these questions even more complex, since his philosophy accommodates and reconciles various concepts of knowledge that stem from diverging and conflicting sources.

Initially, al-Fārābī relies on the textual background he shared with his Christian teachers, students, and friends in tenth-century Baghdad. During his education, he rigorously studied the writings of the “Firsts,” and was deeply influenced by discussions and analyses of the translated texts of Plato and Aristotle, their Neoplatonic commentators, and the Neoplatonic writings, among them the pseudo-epigraphic writings of Aristotle.¹ Overall, the philosophical circles in the Abbasid capital upheld the notion of a direct continuum between the Alexandrian school of late antiquity and Baghdad. Al-Fārābī himself claimed to be a direct representative of the academic tradition of the school of Alexandria in Baghdad.²

In this context, his epistemological intention embraced elements from both Aristotelian cosmology and the Neoplatonic concept of emanation.³ There-

- 1 About the philosophical sources for his writings, see Walzer’s introduction and commentary in Walzer, *Fārābī on the perfect state*; Davidson, *Alfarabi, Avicenna, and Averroes, on intellect* 7–34; Fakhry, *Fārābī, founder of Islamic Neoplatonism* 10–40.
- 2 For a critical review of sources, containing biographical and autobiographical notes about and by al-Fārābī, see Steinschneider, *Fārābī (Alpharabius)* 1–11; Gutas, *Biography* 208–213.
- 3 His friend and adherent is Abū Bishr Mattā (d. 329/940). Together with al-Fārābī, he studied

fore, the strong Neoplatonic influences that tinge his interpretation of the First Teacher—Aristotle—are intertwined with his desire to present the philosophical way of life as fully compatible with the religious values of Islam. All these result in al-Fārābī’s vision combining his original teaching about the intellect, and its role in his cosmology, with the concept of prophecy.

The intellect is the unifying element of the three fundamental human realities, the divinely created universe, human nature, and the life of the human community. The intellect organizes these three realities; they are manifestations of it. The intellect is the common element, shared by the three of them.

1 The Intellect and the Created Universe

Al-Fārābī commences his analysis of the epistemological process with the superior reality and the cosmology of the supralunary world. The basic principle of his cosmology is the intellect. It constitutes the very substance of the First Existent (*al-mawjūd al-awwal*). The First is pure intellect, and this intellect is not something different or outside the One.⁴

The most essential characteristic of this intellect is its actuality, attained by the act of intellection. Its intellection is an eternal and ongoing act of actual cognition, through which the First contemplates, thinks its substance, and then knows it. In this act of cognition, the subject of cogitation, cogitation itself, and the object of cogitation are the same.⁵

The First is the One and Only, and it holds the most superior position in the universe. At the same time, it is the eternal Source for creation and the ultimate cause of everything in existence. The Second Intellect comes to existence through emanation from the One.⁶ By contemplating the course of its being, it produces the Third Intellect. By thinking its own essence, the Second produces a celestial body, which is called the First Heaven.⁷ The dual think-

Aristotle’s writings. His student is Yahyā b. ‘Adī (d. 362/972). Both of them, although in different periods, were actively involved in the translation process in the Abbasid capital and were prominent translators of Aristotle. Gutas, *Greek thought* 145–147; Janos, *Method* 260–262.

- 4 “The First is an actual intellect by its substance.” Walzer, *Fārābī on the perfect state* 70–71.
- 5 An adapted reference to Aristotle’s concept of intelligence, as developed in Book XII (Lambda) of his *Metaphysics*. Walzer, *Fārābī on the perfect state* 343; Merlan, *Monopsychism* 9.
- 6 “The substance of the First is a substance from which every existent emanates, however it may be, whether perfect or deficient.” Walzer, *Fārābī on the perfect state* 94.
- 7 As regards to the dynamics and nuances of the use of “celestial body,” “heaven,” as well as the cosmological and astronomical terms employed by al-Fārābī, see Janos, *Method* 115–119.

FARABİ

Büyük Türk Filozofu

060050

PROF. DR.
TAHSİN GÖRGÜN*

01 Haziran 2022

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

* İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, tahsingorgun@yahoo.com

1. Hayatı

Düşünce tarihinde "ikinci Muallim" olarak bilinen Farabi, Türkistan'ın Farab şehri yakınlarında bulunan Vesic'te tahminen hicretin 258 yılında (miladi 871-72) doğdu. 339/950 tarihinde vefat etti. Tam adı Ebu Nasr Muhammed b. Muhammed b. Tarhan b. Uzluğ el-Farabi et-Türkî'dir. Latince okuyup yazan dünyada Alfarabius ve Abunaser olarak meşhurdur. Türkistan'da iyi bir eğitim aldığı anlaşılan Farabi'nin, buradaki tahsilini tamamladıktan sonra bir süre kadılık yaptığını rivayet eden İbn Ebi Useybia'nın rivayeti dikkate alındığında,¹ felsefi meselelerle sistematik bir şekilde meşgul olmaya başlamadan önce, şer'i ilimlerde, özellikle fıkıh alanında ciddi bir birikime sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu, aynı zamanda onun anadili yanında dönemin yaygın ilim dili olan Arapça ve Farsçayı da öğrendiği gibi, yine hayatı ile ilgili anlatılan anekdotlarda ifade edildiği gibi, çok sayıda dili, hatta farklı diyalektlerine varıncaya kadar öğrendiği söylenebilir.

Farabi belirli bir yaşına kadar şer'i ilimlerle meşgul olurken, zamanla felsefi meselelerle de meşgul olmaya başlamış; bu arada bazı felsefi metinlerle karşılaşması ile birlikte, memleketini terk ederek uzun süren bir seyahate çıkmıştır. Bu seyahat esnasında Buhara, Semerkant, Merv ve Belh gibi bölgenin önemli ilim ve fikir merkezlerini ziyaret etmiş; 40 yaşları civarında iken Bağdat'a ulaşmıştır.

Bağdat'ta dilciler ve mantıkçılarla hem ders hem müzakere anlamında irtibatlar kuran Farabi, daha sonra Halep'e ve Dimaşk'a giderek, orada yaşamış ve bir ara Mısır'ı da ziyaret etmiştir. Hicri 339 yılının Receb ayında (miladi Aralık 950) Dimaşk'ta seksen yaşları civarında vefat etmiştir. Cenazesine çok sayıda devlet adamının bizzat katılması Farabi'nin daha hayatta iken maruf ve meşhur bir filozof olduğunun bir alameti olarak kabul edilebilir.²

Farabi kendi hayatında, eserlerinde dile getirdiği yüksek ahlakı yaşama hususunda azamî gayret göstermiş ve bu cihetten de çevresindeki insanların takdirini kazanmıştır. Hakiki bir hakimin nasıl olması gerektiğini anlatırken, sanki onun hayatından bahsedenlerin anlattıkları Farabi'yi tasvir etmektedir:

1 İbn Ebi Useybia, *Kitabu Uyun el-Enba fi Tabakati'l-Etibba*, neşr. Dr. Nizar Rıza, Beyrut, t.y., s. 604.

2 Hayatı için bak: Mahmut Kaya, "Farabi" Md., *DİA*, c. 12. S. 145 vd.

306-325

Cumhuriyetin 100. Yılında 100 Türk Büyüğü : Bilgeler ve Bilginler,
haz. Vahit Türk, c. I, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022.
İSAM DN. 294748.